

[B] **DE MANIFESTEN VAN DE GRAVENSTEENGROEP GEBUNDELD**

De meeste auteurs in *Land op de tweesprong, manifesten ter ontgrendeling van Vlaanderen* zijn boos. Op de Franstaligen, die ze niet vertrouwen. Op de Vlamingen, die zomaar een “Franstalige machtsgreep” laten gebeuren. En vooral ook op de “politiek correcte elite” in Vlaanderen die in Vlaamse eisen aan Franstaligen al snel een gebrek aan solidariteit ziet en een uiting van separatisme en gevaarlijk nationalisme.

Het zijn beschuldigingen waar de auteurs (leden van de “Gravensteengroep”, zo’n twintig Vlaamse intellectuelen en kunstenaars) zich hevig tegen verzetten. Ze komen sinds 2008 met hun manifesten omdat ze grotere zelfstandigheid willen voor Vlaanderen en misschien zelfs onafhankelijkheid, maar geen zin hebben om dan ook meteen ingedeeld te worden bij “Vlaams rechts”.

Filosoof Ludo Abicht hoorde al bij de eerste ondertekenaars van de manifesten. In *Land op de tweesprong*, waarin alle Gravensteenmanifesten staan, is het bijna een opluchting om zijn hoofdstuk tegen te komen: omdat ook de boze Vlamingen zelf zich erdoor aangesproken kunnen voelen. “Natuurlijk kun je ervan uitgaan dat de hele wereld tegen ons is”, schrijft Abicht, “en dat we geen belangrijker taak hebben dan ons tegen deze permanente aanval op onze identiteit te verdedigen. Maar dan lijken we steeds meer op die Japanse soldaten die twintig jaar na de oorlog op een verloren eiland in de Stille Oceaan op Amerikaanse toeristen begonnen te schieten.”

Abicht komt niet, zoals sommige andere auteurs, met harde kwalificaties voor de journalisten, wetenschappers en commentatoren die de manifesten van de Gravensteengroep “pathetische retoriek” noemen en hun een “kwaadwillige lezing van het Belgische verleden” verwijten. Abicht noemt de Vlamingen en Franstaligen niet eens. Hij gebruikt Duitse filosofen en voorbeelden uit andere delen van de wereld om te laten zien hoe je kunt nadenken over identiteit en verbondenheid. De Catalanen proberen om op democratische wijze meer autonomie te krijgen en dan zijn er, schrijft Abicht, “Spaanse unitaristen” die de wereld oproepen om geen cava meer te drinken: “Om deze dwarsliggers een lesje in ware universaliteit te leren.”

Abicht moet weinig hebben van mensen die de zorg voor de eigen cultuur achterhaald en achterlijk vinden: want hoe kun je voor diversiteit in de samenleving zijn, vindt hij, als je niet óók opkomt voor je eigen achtergrond en tradities? Maar hij zegt ook: “Beide kampen, die van de identitaire verkramptheid en die van het geglobaliseerde kosmopolitisme (...) lijden aan een gevaarlijke eenzijdigheid die de complexe realiteit van het probleem negeert.”

Abicht wil dat het debat over identiteit, traditie en het samenleven van verschillende bevolkingsgroepen sereen wordt gevoerd. In *Land op de tweesprong* zelf lukt dat lang niet altijd. Cabaretier Dirk Denoyelle begint in zijn bijdrage over zijn jeugd in Ukkel, waar winkelpersoneel hem niet wilde verstaan als hij Nederlands sprak. Maar hoe overtuigend zijn zulke anekdotes van lang geleden? Zou er ook iets veranderd kunnen zijn in Ukkel? Natuurlijk is het waar dat Vlamingen die in Wallonië gaan wonen zich aanpassen en Frans spreken, zoals Denoyelle schrijft. En het is logisch dat Vlamingen het “opdringerig” en een “gebrek aan respect” vinden als Franstaligen in Vlaanderen vasthouden aan hun eigen taal. Maar zouden Vlamingen misschien niet ook liever Nederlands blijven praten als ze in een deel van Wallonië opeens met heel veel zijn, zoals de Franstaligen in de Vlaamse Rand van Brussel? En ontmoet Denoyelle wel eens Franstalige Vlamingen die rond Antwerpen of Gent wonen? Die zal hij zeker geen Frans horen spreken in een winkel of op straat. Naast de voorzichtige en slimme analyse van Ludo Abicht komt het verhaal van Denoyelle bijna simplistisch over. Met de onwil van de Franstaligen om Nederlands te leren wil hij aantonen, zegt hij, dat “het probleem” bij hen ligt. “Het is niet de schuld van de Vlamingen dat België mislukt.”

In lang niet elk hoofdstuk is er zoveel weerzin tegen de Franstaligen. De boodschap van de Gravensteengroep is wel steeds dat de Franstaligen het voor elkaar hebben gekregen, al sinds de jaren zeventig, dat het land “vergrendeld” raakte: door wetten en regels die allemaal in hun voordeel zijn, waardoor de Vlaamse meerderheid steeds minder te zeggen kreeg en de democratie in België niet goed functioneert. Een belangrijke vraag is dan, zoals aan de orde komt in het hoofdstuk ‘Grendel is een monster in Beowulf’ van de vroegere radio- en televisiemaker Jean-Pierre Rondas: waarom hebben de

Vlamingen dat laten gebeuren? Een echt antwoord komt er niet. De Gravensteengroep vindt wel dat het hoog tijd wordt dat de Vlamingen voor zichzelf opkomen.

Op televisie noemde de Vlaamse journalist Marc Reynebeau *Land op de tweesprong* een humorloos boek. Afgezien van de bijdrage van filmmaker Jan Verheyen, die hard is over zijn Vlaamse collega's maar dat mooi en luchtig opschrijft, is dat ook zo. Maar hoe grappig kun je nog zijn als je je geduld verloren hebt?

De Gravensteenleden winden zich op over de regering van Elio Di Rupo, die geen meerderheid heeft aan Vlaamse kant, wat de Franstaligen andersom volgens hen nooit zouden hebben geaccepteerd. En in het regeerakkoord zien ze nieuwe "vergrendelingen", waardoor de Vlamingen nog moeilijker zelf kunnen beslissen over veranderingen.

Ze hebben ook duidelijk genoeg van de kritiek dat ze toch rechts zijn – en egoïstisch. In het eerste hoofdstuk gaat Rondas al meteen tekeer tegen de Vlaamse "cultuurdragers" en het "commentariaat" in de Vlaamse media: "De algemene *default position* in de redactionele koppen blijft stevast kosmopolitisch, dus multiculturalistisch, dus antinationalistisch, en dus tegen meer Vlaanderen."

Maar klopt dat wel? Afgelopen zomer nog, na de stemming in de Senaat over de splitsing van het omstreden kiesdistrict Brusse-Halle-Vilvoorde, had *De Standaard* een hoofdredactioneel commentaar met grote twijfels over het B-H-V-akkoord en de toekomst van België.

Door de boosheid van de auteurs maken de feiten en heldere analyses die ook in het boek staan, bijvoorbeeld over het B-H-V-akkoord en de voordelen die Franstaligen daarvan hebben, minder indruk dan ze zouden maken zonder die boosheid. Ze zullen ook minder effectief zijn: als je het niet met de auteurs eens bent, stoot hun toon je af. Als je het wel met hen eens bent en doorleest, krijg je te horen wat je al vond – al kan het dan natuurlijk helpen om de argumenten voor meer Vlaamse zeggenschap weer eens goed geformuleerd voor je te hebben.

PETRA DE KONING

JEAN-PIERRE RONDAS (RED.), *Land op de tweesprong, manifesten ter ontgrendeling van Vlaanderen*, Uitgeverij Pelckmans, Kalmthout, 2012, 183 p.